Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Biblia, lat

Mit Postilla litteralis von Nicolaus de Lyra, Expositiones prologorum von Guilelmus Brito, Additiones ad Postillam Nicolai de Lyra von Paulus Burgensis und Replicae contra Burgensem von Matthias Doering

Doering, Matthias

[Lyon], nach 7. Mai 1485, um 1488

Naum propheta

urn:nbn:de:bsz:31-304045

Visual Library

Poſtilla fris Nicolai de lyra ſu ꝓpbetā Naū incipit. Ca.i.

Nus niniue. Prophetia Naum in duas ptes diuidit. ſcilʒ ꝓhemiū ⁊ tractatū. qui incipit ibi. Dñs emulator. In prologo pͥo tangit materia hui⁹ ꝓphie in generali cū dicitur a Onus niniue. i. ꝓphetia de malo pene vēturo ſuper niniue. ſicut dictū fuit Jone. iij. niniuitis ad pdicationes Jone agētib⁹ penitētiā. de⁹ non intulit penā cōminataʒ. ſed q: poſtea redierunt ad vomitū de⁹ deſtruxit niniue regnū p nabuc. regē chaldeoꝝ. ⁊ hanc deſtructionē pdixit ꝓphetice ſanctus Thobias xiij. ca. ⁊ de iſta loquitur Naum ꝓpha. ſcdo notificat auctor cū dicitur b Liber viſionis naū helcheſei. ita q nontificatur ex noīe cū dicitur c Nauʒ. qui interptat cōſolator. ⁊ cōuenit ſue ꝓphetie. q: deſtructōeʒ aſſyrioꝝ denūciauit ad cōſolationē. x. tribuū q per aſſyrios fuerāt captiuate. ⁊ duaꝝ tribuum q per eos fuerāt multū afflicte tpe ezechie. Jtē ex loco natiuitatꝭ ſue cū dr. Helcheſei. tertio ex officio ꝓphetādi nō ſolum ṽbo ſed etiaʒ ſcripto. cū dr. Liber viſiōis licet eñ duodecī ꝓphete ſint collecti in vno volumie. tñ ꝓphetia cuiuſ liber poſſet dici vnus liber partialis.

d Dñs emulator. Hic incipit tractatuſ. in quo pͥo ʒelus diuine iuſticie declaratur. ſecundo ad ꝓpoſitū applicatur. ibi. Bonus dñs. Pͥa in duas. q: pͥo ponit rigor diuine iuſticie ad puniēdū. ſecūdo vigor ſue potētie ad exequēdū. ibi. Dñs in tēpeſtate. Circa primū dr. d Dñs emulator. i. iraſcens ſeu vindicte appetitor cōtra pctōres obſtinatos. Emulatio eñ aliqñ ꝓ ira ponit. ſicut Ezech. viij. Erat ſtatutū ydolū ʒeli ad ꝓuocādū emulationē. i. dei irā vt ibidē dictū fuit. In heb. hr. Dñs accēſus. ira eñ dupliciter diffinitur a phis. vno mō materialiter ſic. Ira eſt accenſio ſanguinis circa cor. ⁊ ſic dicitur in hebreo. Dñs accēſus. ſ. ira. Alio mō formaliter ſic. Ira ē appetit⁹ vindicte. ⁊ ſic hʒ tranſlatio noſtra. Dñs emulator. i. vindicte appetitor. vt dictū eſt. Sciēdū q paſſio ire nō eſt in deo ꝓprie. ſʒ metaphorice. q: ad modū irati ſe hʒ quādo punit. ideo ſubdit. e Et vlciſcens dñs. i. puniēs ⁊ repetit pdicta ſnīa plurie cū dr. Ulciſcens dñs ⁊c. ad maiorē affirmationē diuine vindicte cōtra peccatores obſtinatos. f Dñs patiēs. q: nō ſtatiʒ punit pctōres ſʒ expectat eorum pnīam. vt ſequēs punitio iuſtior oñdatur. g Et magn⁹ fortitudine. q. d. talis expectatio punitionis nō eſt ex defectu virtutꝭ.

h Et mūdās nō faciet innocētē. i. peccatores obſtinatos nō dimittʒ trāſire ſine debita punitōe ac ſi eēnt innocētes cōtinuādo ad pcedentia. Ul aliter.

h Et mūdās. peccatorē penitētem a culpa. i Nō faciet innocentem. ſ. liberū a pena. q: pene ſunt qdā medicine peccatoꝝ purgatiue.

k Dñs in tēpeſtate. Hic pñr oſtēdit vigor diuine potētie. cum dicit. Dñs in tēpeſtate ⁊ turbine vie eius. i. ſic ꝯſueuit venire ad puniēdum peccatores obſtinatos. ꝯ hoc hr exemplū Exo. xiiij. vbi dicitur q punitionē egyptioꝝ pceſſit vētus vehemēs ⁊ vrēs tota nocte ⁊ in debellatōe exercit⁹ ciſare venit in tēpeſtate Judicū. v. Et ſimiliter in debellatione philiſtinoꝝ orāte ſamuele. i. regū. vij. ⁊ in plurib⁹ alijs locis hr ſimile. l Et nebule puluis pe. eius. ex vēto turbinis eleuat puluis obſcurās aereʒ ad modū nebule. ⁊ dicitur pcedere ex dñi pedibus. q: pcedit ex terra ſm illū modū loquēdi de quo dicitur Eſa. lxvi. Celum mihi ſedes eſt. ⁊ terra ſcabellū pedū meoꝝ.

ſub ezechia rege iuda: ſub q et nūc in cōſolatione ppli tranſmigrati: aduerſuʒ niniuē viſio cernitur. Nec erat parua ꝯſolatō tam his q iam aſſirijs ſeruiebāt qʒ reliqs q ſub ezechia d tribu iuda ⁊ beniamin ab eiſdē hoſtibus obſidebātur: ut audirēt aſſyrios qʒ a chaldeis eſſe capiēdos: ſicut in ſequētib⁹ libri huius demōſtrabit. Sciēdū q niniue in nr̃a lingua d hebreo ſpecioſam ſonat. Specioſus autē hic mūd⁹ dicit. Unde ⁊ apud grecos coſmos ab ornatu nomē accipit. Et qdquid nūc aduerſum niniue dr: de mūdo figuraliter pdicari ſentiam⁹. Quam ob cauſaʒ ⁊ aſſumptio quā ſeptuagita intēptes dicūt

apud hebreos maſſa ponit. i. graue on⁹: eo q eū aduerſus quam ꝓphetat pmat nec ſinat eleuar ceruicē. Simꝭ qʒ hoc attendēduʒ: q hec ipſa uel aſūptio uel on⁹ uel pōd⁹ ꝓphete viſio ſit. Nō eī loqtur ꝓpheta in extaſi: ut montanus ⁊ pſcillia maximillaqʒ delirant: ſed qd ꝓphetat liber eſt viſionis intelligētiſ uniuerſa q loqt ⁊ pōdus hoſtiū facientis ſuo populo viſionē. De ꝯſummatōe itaqʒ mūdi ſm anagogicā ꝯſolationē ſctōꝝ ꝓphetia tenet: ut qcūqʒ in mūdo uident: quaſi pteruntia ⁊ caduca cōtēnāt: ⁊ pparēt ſe ad iudicii diē. Ubi ultor aduerſum uires aſſyrioꝝ affuturus eſt dominus.

Explicit ꝓlogus. Incipit argumentum.

n Auʒ cōſolator orbis interpretat. Increpat ciuitatē ſanguinū: ⁊ poſt euerſionē illius loqt. Ecce ſup mōteſ pedes euangelizantis ⁊ annunciantis pacem.

Explicit argumentum.

Incipit Naū ꝓpheta.

Capitulum .i.

Onus[a] niniue. Liber[b] viſiōis o naū[c] helcheſei. Dñs[d] emulator ⁊[e] vlciſcēs dñs vlciſcens dñs ⁊ hñs furorē

m Increpans mare ⁊ exiccans illud. ſua virtute ſicut patet Exo. xiiij. de mari rubro.

n Et oīa flumina ad deſer. dedu. ſicut eñ ſiccauit alueum iordanis. ita poſſet oīa flumina deſiccare.

o Infirmat⁹ eſt baſan ⁊ carmel⁹ q ſunt loca vberrima.

p Et flos libani elāguit. vbi ſolet eſſe viror cōtinuus. ⁊ hoc tempore hdie fuit ex ſiccitate inducta diuina ṽtute multis annis ⁊ mēſibus ſcʒ. Jacobi. v.

q Montes cōmoti ſunt ⁊c. hoc frequenter apparet i terremotib⁹. Oīa iſta ſunt inducta ad oſtēdēdū magnitudinē ṽtutis diuine. ideo cōcludit. r Ante faciē ei⁹ indi. qs ſtabit. q. d. nullus. s Indignatō eius effuſa eſt vt ignis. hoc patuit in ſubuerſione ſodome ⁊ gomorre igne ſulphuris. t Et petre diſſolute ſunt ab eo. ex vehemēti igne reſoluuntur lapides. vt pʒ in calce. v Bonus dñs. Hic pñr illud qd dictū eſt de rigore diuine iuſticie. ⁊ vigore ſue potētie ad ꝓpoſitū applicatū in punitōe regni aſſirioꝝ ī q metropolis erat niniue. ⁊ diuidit in duas ptes. pͥo ponit vnꝰ regis. ſ. ſennacherib punitio. ſecūdo toti⁹ regni deſtructio. ca. ſe. Prima in duas. q: pͥo circa ſennacherib ponit vltio diuina. ſecūdo exultatio in terra iuda. ibi. Ecce ſup montes. Ad intellectū primi ſciēdū q ſicut hr. iiij. reg. xviij. ſennacherib venit in iudeā ⁊ d lachis miſit rabſacē in hierlʒ ad terrēdum ezechiā ⁊ ſuum pplm. ſed rege ethyopū inuadente terram ſennacherib compulſus fuit dimittere iudeā ad defendendū terrā ſuā. ſed habita victoria rediit in iudeā ad deſtruēdū hierlʒ. ⁊ tūc āgelus dñi pcuſſit in exercitu ei⁹. clxxxv. milia bellatoꝝ. ⁊ ipſe cū paucis fugit ad terrā ſuā. vbi interfect⁹ fuit a filijs ſuis. iiij. re. xix. ⁊ ſic ꝯfortatus fuit ezechias cū populo ſuo. ⁊ ſm hoc dr. v Bonus dñs ⁊ cōfortās. ſ. ezechiā ⁊ pplm ſuū. x Et ſciēs. ſcientia approbationis y Sperātes in ſe. i. ezechiā ⁊ ẏſaiam ⁊ alios iuſtos cōtra ſennacherib de diuino cōfidentes auxilio.

z Et i diluuio pretereũte.i.ſ fortitudine exercitus ſennacherib fm ꝙ dr. Eſa.viij. Adducet dñs ſup eos aquas fluminis fortes ꝛ multas .regẽ aſſyrioꝝ ꝛc.ꝛ ſequitur ibidẽ. Et ibi per iudam inundans ꝛc. z Cõſummationẽ faciet loci ei⁹.i.deſtructio nẽ p angelũ.vt dictũ eſt. a Quid cogitatꝫ con.do.tu ſenna. ꝛ exercitus tuus q.d.vos cogitatꝫ ꝯ dñm deſtructõ nẽ ciuitatis dñi ꝛ tẽpli.ſed nõ po teritis ꝛ ſubditur eã.

b Cõſummatio nẽ ipſe faciet. exercit⁹ veſtri.

c Nõ cõ.du .tri. id ẽ ſennacherib nõ tribulabit regnũ iuda ipſum captiuãdo: ſicut ſalmanaſar paſſus regnũ iſrael tribulauit.

d Quia ſic ſpi. ſemi.ꝯple. ꝛ ſic inuicẽ cõburunt.

e Sic cõuiuius eoꝝ ꝛc. In veſpe ẽm noctis in qua ãgelus pcuſſit exercitus redigẽdo in cineres corpa bellatoꝝ: rex ſece rat principib⁹ exercitus cõuiuius.

f Ex te exi.cogi. cõ.do.maliciam. iſte fuit rabſaces miſſus ad terrendũ ezechiã ꝛ populũ ſuũ vt ſic ſe redderent ꝛ ducerentur in terram ydolatrie ſubiectam.

g Si pfecti fuerint ꝛc.i. ſi bellatores fuerint pfecti in fortitudine ꝛ multitudine.

h Sic q̃ꝫ atton. id eſt ab angelo pcutiẽtur. que pcuſſio vocatᷣ raſio ſiue attonſio

ulciſcẽs dñs in hoſtes ſuos ꝛ iraſcens ipſe inimicis ſuis. Dominus[f] patiẽs ꝛ[g] magnus fortitudine: et[h] mũdãs nõ[i] faciet innocẽtẽ. Dñs[k] i tẽpeſtate ꝛ turbine uie eius: et[l] nebule puluis pedũ ei⁹. Increpans[m] mare ꝛ exiccãs illud: ꝛ[n] oĩa flumina ad deſertũ deducens. infirmatus[o] eſt baſan ꝛ carmel⁹ ꝛ[p] flos libani elãguit. Mõtes[q] cõmoti ſũt ab eo: ꝛ colles deſolati ſũt. Et cõtremuit terra a facie ei⁹: ꝛ orbis: ꝛ oẽs hitãtes in eo. Ante[r] faciẽ indignatõis eius quis ſtabit: ꝛ qs reſiſtet in terra furoris eius. Indignatio[s] ei⁹ effuſa eſt ut ignis: ꝛ[t] petre diſſolute ſunt ab eo. Bonus[u] dñs ꝛ cõfortãs i die tribulatõis: ꝛ[x] ſciẽs ſperãs[y] in ſe. Et[z] in diluuio ꝑtereunte cõſummationẽ[z] faciet loci eius ꝛ inimicos eius pſequẽtur tenebre. Quid[a] cogitatis ꝯtra dñꝫ Cõſummatõnẽ[b] ipſe faciet nõ[c] cõſurget duplex tribulatõ: qꝛ[d] ſicut ſpine ſeinuicẽ ꝯplectũtur ſic[e] cõuiuiũ eoꝝ piter potãtiuꝫ cõſumentᷣ q̃ſi ſtipula ariditate plena. Ex[f] te enim exibit cogitãs cõtra dñm maliciã mẽte ptractãs puaricatõnẽ. Hec dicit dñs. Si[g] pfecti fuerĩt ꝛ ita plures: ſic[h] q̃ꝫ attõdẽtur ꝛ per

Eſa. vij. In die illa radet dñs in nouacula acuta in rege aſſyrioꝝ caput ꝛ pilos pedũ ꝛ barbã vniuerſam. i Afflixi te. hoc ẽ dñi ad ezechiã ꝛ pplm ſuũ qui fuerũt afflicti p regẽ aſſyrioꝝ. k Et nõ affli.te vl.ſ.p aſſyrioſ.tñ poſtea tpe ſedechie ppls fuit afflict⁹ p chaldeos. l Et nũc cõterã vir. eius.i.poteſtatẽ. m Et vincula tua dirũpã.qꝛ cũ exercitu poterĩ ire libere p iudeã.

n Et pce.ſu.te dñs.hoc vbũ eſt ꝑphe ad ſennacherib. de quo pcepit dñs ãgelo vt pcuteret exercitũ ei⁹. o Non ſemi. ex noie tuo am.i.nõ naſcẽtur ãpli⁹ tibi filij.qꝛ fugiẽs ad terrã ſuaꝫ cito fuit interfect⁹ a filijs ſuis.ſ.poſt.xlv. dies a fuga ſua Thobie.i.

p De do.dei tui inter.qꝛ in tẽplo ydoli ſui fuit interfect⁹.iiij.re. xix.ĩo ſubditᷣ. q Sculptile ꝛ cõfla.ponã ſeplcrũ tuũ. quia inter ydola fuit occiſus.nec in ſepultura fact⁹ eſt ei honor: regi⁹ eo ꝙ fact⁹ erat toti pplo exoſus imputãti deſtructõem exercit⁹ ꝓ pctã ſupbie ſennacherib.deũ iſrlᷣ blaſphemãtis.iiij.regũ.xix.

r Ecce ſup mõtes. Hic ꝯñr ponitᷣ exultatio pplĩ iude.cũ dr. Ecce ſup mõtes pedes euãgelizãtis ꝛc.qꝛ pcuſſio exercitu ꝛ ſennacherib fugiẽte.ſtatim ezechias miſit curſores ad denũciandũ dei auxiliuꝫ ſibi factũ.ꝛ vt oẽs venirẽt in hrlm ad reddẽdũ gratias deo ꝓ tãto bñficio

s Qꝛ nõ adijci.vl. vt pertrã.in te belial.i.abſqꝫ iugo. p qꝺ intelligitᷣ ſennacherib q̃ nec deuꝫ nec hoĩes reuerebatur.

t Uniuerſus interijt. qꝛ poſt mortẽ ſui exercitus occiſ⁹ fuit. vt dictũ eſt.

In capi.i. vbi dr i poſtilla. Nõ conſurget duplex tribulatio.

trãſibit. Afflixi[i] te ꝛ[k] nõ affligã te ultra. Et[l] nũc cõterã uirgaꝫ eius de dorſo ſuo ꝛ[m] uinclã tua dirũpã. Et[n] pcipiet ſup te dñs Nõ[o] ſeminabitᷣ ex noie tuo am pli⁹. De[p] domo dei tui interficiã. Sculptile[q] ꝛ ꝯflatile ponã ſepulcrũ tuũ: qꝛ inhonorat⁹ es Ecce[r] ſup mõtes pedeſ euãgelizãtis ꝛ ãnũciãtis pacẽ. Celebra iuda feſtiuitates tuas ꝛ red de uota tua qꝛ[s] nõ adijciet ultᷣ ut ptrãſeat in te belial: uniuerſus[t] interijt.

Capitulũ.ij.

a Scẽdet[a] qui[b] diſpgat corã te: q[c] cuſtodiat obſidionẽ. Contẽplare[d] uiã ꝯforta lũboſ: robora uirtutẽ ualde. Quia[e] ſicut reddidit dñs ſupbiã iacob: ſic[f] ſupbiã iſrlᷣ. Qꝛ[g] uaſtatores diſſipauerunt[h] eos: ꝛ[i] ꝓpagiẽs eorum corruperũt Clype⁹[k] fortiũ ei⁹ ignitus[l]: uiri[m] exercit⁹ i coccineiſ. Ignee[n] habene curr⁹ in[o] die pparatõiſ eius: ꝛ[p] agitatores ꝯſopiti[q] ſũt In[r] itinerib⁹ ꝯturbati ſunt quadrige[s] colliſe ſunt in plateis. Aſpectus[t] eoꝝ q̃ſi[u] lãpades: q̃ſi[x] fulgura diſcurrẽtia. Recordabitᷣ[y] fortiũ[z] ſuoꝝ: ruent[a] in itinerib⁹ ſuis. Velociter[b] aſcen-

Addicio.

Hec qꝺ dr. Nõ conſurget duplex tribulatio videtᷣ cõtinuari cũ hoc qꝺ immediate dixerat. Cõſummatõnẽ ipſe faciet. ꝛ ẽ ſenſus ꝙ de⁹ decreuerat cõſummare exercitũ ſennacherib ſic totaliter ꝙ iterũ nõ poſſet tribſare regnũ iuda ꝛ ſic dicit. Nõ cõſurget ſcꝫ in regno iuda. Duplex tribulatio. ex parte aſſyrioꝝ. Cap.ij.

Scendet. poſtq̃ꝫ ꝑpheta denunciauit pcuſſionẽ ſennacherib aſſyrioꝝ reg. hic ꝯñr denũciat deſtructõꝫ regni in q̃ metropolᷣ erat niniue q̃ deſtructio facta eſt p nabuch. regẽ babylonis poſt mortẽ ſẽnacherib. ꝛ pzio ponitᷣ hꝰ deſtructio. ſecũdo deſtructõis rõ. ca. ſe. Prima in tres.qꝛ ꝑ ponitᷣ niniue obſidio.ſcḋo obſeſſe captio.ibi. porte fluuiorũ.tertiõ capte depdatõ ibi. Diripite. Circa primũ alloqtur regẽ aſſyrioꝝ dicẽs. a Aſcẽdet.i.aſcẽdet curr⁹ ꝛ eq̃ſ.exercit⁹ chaldeoꝝ.

b Qui diſp.co.te. vaſtãdo terrã tuã in oculᷣ tuis ꝛ nõ poterĩ reſiſterẽ

c Qui cuſto.obſi.circa niniuẽ. vſqꝫ quo capiet eã. d Cõtemplare viã ꝛc.i. diſpõe te ad occurrẽdũ ei. tuos bellatores cõfortãdo.q.d. hꝰ erit p nihilo. vt hꝫ infra. ꝛ ſubditᷣ cã.

e Quia ſic red.dñs ſup.ia.deijciẽdo ſennacherib. eo ꝙ ſupbe egerit duas tribus. f Sic ſuperbiam iſrael. cito reddet deſtruẽpo totum regnum aſſyriorum. eo ꝙ ſupbe egerit contra regnum decem tribuum. ipſum viliter captiuãdo. g Qꝛ vaſta.i.chaldei veniẽtes

h Diſſipauerũt eos.i. diſſipabũt aſſyrios. i Et ppa. eo.i. filios ꝛ filias. k Clype⁹ for.ei⁹.ſ.nabuc. l Ignit⁹. erãt ei ibi lamĩe eree ad ſolᷣ radios refulgẽtes: ſic ignis ad terrorẽ aſſyrioꝝ: ꝛ ad obfuſcãdũ oclos eoꝝ. m Uiri exer.in cocci. hẽbãt ſup arma ornamẽta rubea.ne ſi aliqs eoꝝ vulneraretᷣ ex apparentia ſanguis alij terrerentᷣ.

n Ignee ha.cur.i.curruũ. erãt ei ibi habene limate. ꝛ ſic in radio ſolis fulgebãt ſic ignis. o In die p.ei⁹.ſ.ad pliũ. Et ecõuerſo erat de aſſirijs.de qb⁹ dr. p Et agi.ei⁹.i.aurige. ꝑpha ei ꝺ vno exercitu loquẽdo trãſit ad aliũ ꝛ ecõuerſo ſic ſolet fieri in deſcriptõne bellorum.

q Cõſopiti ſũt.i attoniti p ſtuporẽ. iõ ſubditᷣ. r In iti. cõ. ſũt. ne-

ſciētes cur̄ ducere. iō ſubdiſ. s Quadrige col. ſunt ex defectu du-
ctōis. τ ſubdiſ cā hui⁹ ſtupoꝝ cū dr̄. t Aſpect⁹ eo. i. chaldeoꝝ.
v Quaſi lāpades. ꝑpter refulgentiā armoꝝ. vt predictū eſt.
x Quaſi fulgura diſcurrentia. i. velociter τ audacter currētes contra
aſſyrios. y Recordabiſ. ſ. rex aſſyrioꝝ. z Fortiū ſuoꝝ. qui ſo-
lebāt eſſe ꝓſtātes τ animoſi. τ facti ſunt pauidi ideo ſubdiſ. a Ruent in itinerib⁹ ſuis. nō potētes reſiſtere in campo chaldeis: iō ſubdiſ.

nit voce magna. iudaice τc. Et ſeqͥtur ibidē. Nolite audire ezechiā q̄ vos decipit dicēs. Dn̄s liberabit nos. Nunquid liberauerūt dij gentiū τc. q. d. nec de⁹ veſter poterit vos liberare.

Ue ciuitas. Poſt ciuitaꝫ deſtructionē. Capitulū .iij.
hꝫ ꝓpha declarat ꝯſtructōis ꝯōcꝫ. q̄ fuit ciuitaꝫ malicia. cuꝫ hoc tn̄ interponitur de pēa. Et diuidiſ in duas partes. q̄a prio ꝑpē maliciā nūciatur eius depopulatō τ ſecūdo eī⁹ multiplex cōfuſio. ibi. Ecce ego. Circa primū dr̄.

b Velociſ aſcēdēt muros eiuſ. In heb. hꝫ. Feſtinabant ad muros ſuos. vt q̄ nō poterāt reſiſtere in cāpo defenderēt ſe in muro. a Et ꝑparabiſ vmbra. i. tentoria chaldeoꝝ in circuitu ciuitaꝫ ponētur ad eaꝫ obſidendū. τ ſic pꝫ ciuitatis obſidio.
b Porte fluuioꝝ. Hic ꝯn̄r deſcribiſ ipſi⁹ captio. cū dr̄. Porte fluuiorū. i. porte niniue. q̄ cōfidebat in munitōe fluuiorum.
c Aperte ſunt. i. fracte ꝑ impetū chaldeoꝝ.
d Et tem. ad ſo. d iru. ſ. tēplū ydoli veſrach q̄d colebant reges aſſyriorū. iiij. reg. xix. In heb. hꝫ. Et palatiū. ſ. regis. Ad ſolū dirutū. in regni cōtēptū. e Et miles captiu⁹ τc. i. milites regni aſſyrioꝝ. in ſcriptura eñ frequenter ponit ſingulare ꝓ plurali. In hebreo hꝫ. Et aſtāſ

dent muros ei⁹ τ[a] ꝑparabitur umbraculū. Porte[b] fluuioꝝ aperte[c] ſunt: τ[d] tēplū ad ſolū dirutū. Et[e] miles captiu⁹ duct⁹ eſt τ[f] āncille ei⁹ minabātur gementes[g] ut colūbe murmurantes in cordib⁹ ſuis. Et[h] niniue q̄ſi piſcina aquaꝝ aq̄ ei⁹: ipſi[i] uero fugerūt. State ſtate: τ nō eſt q̄ reuertaſ. Diripite[k] argentū[l] diripite auꝝ τ: nō eſt finis diuitiaꝝ ex oib⁹ uaſis deſiderabilibus. Diſſipata[m] eſt τ[n] ſciſſa τ dilacerata: τ[o] cor tabeſcēs: τ[p] diſſolutio geniculoꝝ τ[q] defectio in cūctis renibus: τ[r] facies oīm ſicut nigredo olle. Ubi[s] eſt habitaclꝫ leonū: τ[t] paſcua catuloꝝ leonū. Ad[u] quā iuit leo ut ingredereſ illuc: catulus leōis: τ nō eſt qui exterreat. Leo[x] cepit ſufficienſ catul' ſuis: τ[y] necauit leenis ſuis. Et[z] ipleuit ꝑda ſpelūcas ſuas: τ cubile ſuū rapina. Ecce[a] ego ad te: dicit dn̄s exercituū τ[b] ſuccēdā uſqꝫ ad ſummū quadrigas[c] tuas: τ[d] leūculos tuos comedet gladi⁹. Et[e] exterminabo de terra ꝑdam[f] tuam: τ[g] nō audieſ ultra uox nūcioꝝ tuorū.

Capitulū .iij.

u E[a] ciuitas ſanguinuꝫ uniuerſa[b] mēdacij dilaceratōe[c] plena. Nō[d] recedet a te rapina. Uox[e] flagelli: τ uox impet⁹ rote: τ eq̄ frementis: τ q̄drige feruētis τ eqͥtis aſcēdentis τ[f] micātis gladij: τ[g] fulgurātis haſte: τ[h] multitudinis interfecte: τ grauis ruine: nec eſt finis cadaueꝝ. Et[i] corruent in corporib⁹ ſuis ꝑpter[k] multitudinē fornicationuꝫ meretricis[l] ſpecioſe τ grate τ[m] hn̄tis maleficia: que[n] uēdit gētes in fornicationib⁹ ſuis: τ familias i[n] maleficijs ſuis. Ecce[o] ego ad te dicit dn̄ſ exercituū τ[m] reuelabo

a Ve ciui. ſan. id eſt cui⁹ ꝑplus fuit effuſoꝝ multi ſanguinis.
b Uniuerſa mēdacij. i. toto dedita mēdatō. quos eñ nō poterat ſuperare ꝟtute. uſus ē deceptō fraude.
c Dilaceratione plena. i. diuiſioni b⁹ intrinſecis. q̄d eſt ſignuꝫ ꝓpinq̄ ſbuerſiōis. Math. xij. Omne regnum in ſepſuꝫ diuiſuꝫ deſolabitur.
d Nō recedet a te rapina. i. chaldei te obſidētes non recedent a te donec rapuerint oīa bona tua.

captiua adducta ē. τ diciſ aſtās hic regina. vt dicͭ Ra. ſa. ſm̄ illud ꝑs. xliiij. Aſtitit regina a dextris tuis. τ litera ſequēs cōcordat cū dicitur.
f Et ancille ei⁹ minabanſ. captiue a chaldeis. g Gemētes τc. nō audētes alte clamare ꝑ timore. h Et niniue quaſi piſci. aq̄. aq̄ ei⁹. i. munitio fluuioꝝ de qua cōfidebāt. nō reſiſtit aduerſarijs. ſicut aque piſcine reſiſtere nō pn̄t ꝑ ſui paucitate. i Ipſi vero fuge. ſ. de ciuitate quicūqꝫ potuerūt fugere. k Diripite. Hic ꝯn̄r deſcribitur ciuitatis capte depdatio. cū dr̄. Diripite vos chaldei. l Argētuꝫ τc. i. q̄cūqꝫ p̄cioſa. m Diſſipata eſt. ſ. niniue. n Et ſciſſa per fractionē muroꝝ in plurib⁹ locis. o Et cor tabeſcēs. i. deficiens factū eſt bellatorib⁹ viris. p Et diſſolutio geniculoꝝ. i. genuum q̄ tremūt ex timore: τ ideo dicitur genicula diminutiue. q Et defectio in cūctis renib⁹. ita q̄ nō poterāt ſtare. r Et facies om. ſicͭ nigre. olle. ex fame. τ ex fumo incēdij niniue. iō ſubdiſ deriſorie.
s Ubi eſt habi. leonū. i. niniue. vbi ſolebāt reges τ principes hītare. qui erāt feroces vt leones. t Et paſcua catuloꝝ. i. filioꝝ.
v Ad quā iuit leo. i. rex. i. quā ciuitateꝫ ingreſſus eſt. vt ibi habitet ſecure cū catul' ſuis. i. filijs τ famulis. q. d. nulla eſt. q̄ nō hꝫ refugiuꝫ a facie chaldeoꝝ. x Leo cepit ſufficiē. i. habūdāter bona multoꝝ regnoꝝ ſibi diripiēdo. ſm̄ q̄ diciſ. iiij. reg. xix. Vere dn̄e diſſipauerunt reges aſſyrioꝝ gētes τ terras oīm. y Et necauit leenis ſuiſ. i. interfecit reges terre. vt coꝝ p̄cioſa afferret vxorib⁹ τ cōcubinis ſuis.
z Et imple. ꝑda ſpe. ſuas. i. domos ſuas. iō ſubdiſ viſio diuina
a Ecce ego ad te di. do. cuius virtuti nō pōt reſiſti. b Et ſuccen. vſqꝫ ad ſum. alias fumū. i. totaliſ. c Quadrigas tuas. in quibus alia regna deuaſtaſti. d Et leūcu. tu. come gla. i. filij tui occidenſ.
e Et exterminabo. de terra. ſ. tua. f Predā tu. ꝯdādo eā chaldeis
g Et nō au. vl. vox nunci. tuo. ad blaſphemādū deū ſicͭ rabſaces a te miſſus blaſphemauit. iiij. regū. xviij. Stetit itaqꝫ rabſaces. τ exclama-

e Vox flagelli. i. ſon⁹ flagelli incitantis equos curruū τ equitū ſup te venientiū. f Et micātis gladij. ad te occidēdū.
g Et fulgurātis haſte. i. velociſ vibrate ad modū fulguꝛ.
h Et multitudis inter. de ciuib⁹ tuis. i Et corruēt i cor. ſu. q. d. tanta erit multitudo interfectoꝝ. q̄ vn⁹ interfect⁹ cadet ſup aliū. τ ſubdiſ cā. k Propt multitudinē for. ſpūaliū q̄ ſunt ydolatrie τ corꝑaliū. l Meretrices ſpecioſe τc. i. niniue attrahētis alias gentes ad ſuas ydolatrias ꝑ multas vias.
m Et hn̄tis maleficia. i. hn̄tis in ſe maleficos τ incātatores magicis artib⁹ vtētes. n Que vē. gen. in for. ſuis. q̄ pulchras puellas alioꝝ gentiū captas exponebāt niniuite ꝓſtibulis ꝑ p̄cio τ idem faciebāt de pulchris iuuenib⁹ in vicio ſodomitico.
o Ecce ego. Hic ꝯn̄r oſtenditur ipſi⁹ niniue deriſio τ ſub noīe niniue totius regni aſſyrioꝝ: τ diuidiſ in duas ptes. q̄ prio oſtēditur ꝓpoſitū ſub pabola fornicarie. ſecūdo ſub pabola locuſte ibi. Cōgregare. Prīa in duas: q̄ prio poniſ pabola: ſecūdo exemplū de ciuitate alia. ibi. Nūquid. Circa primū dr̄ in ꝑſona dei
o Ecce ego ad te. ponēdo in vituꝑiū τ deriſionē. a Et re. pudēda tua. loqͥtur de ea ſicͭ de muliere fornicaria deꝑhenſa. cuius turpitudo oīb⁹ manifeſtaſ. b Et ꝓijciā ſu. te abhoīationes. q̄ faciā te deſpici factis τ v̄bis ſicͭ vilē τ abbominabilem.
c Et ponā te in exēplū. ſ. correctōis alioꝝ tuā punitionē videntiū. iō ſubdiſ. d Ois q̄ viderit reſiliet a te. i. a maleficijs tuis ne ſimͥ puniaſ. e Quis cōmo. ſup te caput. nō cōpatiendo. q. d. nullus. ſed dicēt omnes iuſtū dei ſuper te iudiciuꝫ.
f Nūquid. Hic ꝯn̄r poniſ exēplū de alia ciuitate deſtructa per nabuc. in egypto. q̄ prius vaſtauit egyptū q̄ꝫ regnū aſſyrioꝝ. cū dr̄ f Nūquid meli. es alexādria. q. d. nō. τ iō ſtare ꝯ nabu. nō potes. ſicut nec illa. In heb. hꝫ. Nūquid melior es no. ami

re. hec enim ciuitas vocabatur no. q̄n deſtruxit eam nabuc. ⁊ di
cebatur nutrix. q2 ibi nutriebātur pueri regis ꝓpter pulcritudi-
nē ⁊ bonitatē ſitus: ſicut dicit ra. ſa. poſtea p magnū tp̄s alexan
der magnꝰ intrauit egyptū. ⁊ reedificauit hāc ciuitatem vocās
eā nomie ſuo alexādriā. Trāſlator aūt nr̄ dimiſit nomē āntiquū
qđ erat q̄ſi obli-
uioni datū. ⁊ lo
co huius poſuit
nomē nouū qđ e
rat famoſum.

g Populoꝝ. i. q̄ multos pplos habuit ſub ſe.
h Que ha. i flu. p hoc deſignatur amenitas ſitus ⁊ fortitudo.
i Cuius di. ma. id eſt diuitie ibi apportantur per mare.
k Aque mu. eiꝰ. id eſt circundant muros eius ad maiorē fortitudinem.

l Ethyopia fortitudo eius. i. ɔfederata ad eiꝰ fortificationē.
m Et egyptꝰ. cuius tunc erat metropolis.
n Et nō eſt finiſ diuitiaꝝ ſuarū ⁊ fortitudinis.
o Aphrica ⁊ lybies fue. in auxi. tuo. ſ. in auxilio alexandrie. mutatur eñ modus loquēdi de tertia pſona ad ſecūdā
p Sz ⁊ ipſa. nō obſtantibus predictis.
q In trāſmigratione ducta eſt. p nabuch.
r Paruuli eius eliſi. q̄bus cōſuetum eſt ſp parci in bellis. ⁊ in h̄ notatur crudelitas chaldeoꝝ. s Et ſuper inclytos eius miſerūt ſortem. ad determinādū q̄s quos hēret captiuos
t Et om. op. eius ⁊c. qui tn̄ ſolēt honeſtiꝰ tractari ꝓpter reuerētiā ſtatus. v Et tu ergo. niniue. x Inebriaberiſ. i. ſimilibus penis vel maioribus replebeꝛiſ. y Et queres tu auxilium ab inimico. id eſt illi a quibus ſperas habere auxiliū fient tibi inimici.
z Oēs muni. tue ſicut ficus ⁊c. i. cito deijcientur ad terrā q̄tūcūq3 ſint fortes. a Ecce po. tuus mu. i. factꝰ eſt pauidus ⁊ impotēs ad reſiſtēdū. ⁊ ſic intrabūt hoſtes. b Deuorabit ignis ve. tuos. i. tāta erit vehemētia incēdij ꝙ faciet ferrū portarū liquefieri. c Aquā ꝓpter obſi. hauri tibi. yronice loquiē q. d. nulla munitio valebit tibi victualiū vel fortaliciorū: iō ſubditur. d Peribis gladio. ſ. chaldeoꝝ. e Deuorabit te ut bruchꝰ. i. ita faciliter ducet te ad mortē ſicut bruchꝰ moriē adueniēte frigore. f Cōgregare. Hic pñr oſtēdiē eius deriſio ⁊

pudēda tua ī facie tua: ⁊ oñdā ī
gētibus nuditatē tuā ⁊ regnis
ignominiā tuā. Et[b] ꝓiciā ſu
per te abhoīatōes: ⁊ ɔtumeliſ
te afficiā: ⁊[c] ponā te in exēplum
Et erit oīs[d] q uiderit te reſiliet
a te ⁊ dicet. Vaſtata eſt niniue
Quis[e] ɔmouebit ſup te caput
Vn̄ querā conſolatorem tibi?
Nūqd[f] melior es alexādria po
pulorū[g] que[h] hitat ī fluminibus
Aque ī circuitu eiꝰ: cuius[i] diui
tie mare aq[k] muri eiꝰ. Ethyo
pia[l] fortitudo eius ⁊[m] egyptus
⁊[n] nō eſt finis. Aphrica[o] ⁊ liby
es fuerūt in auxilio tuo: ſ3[p] ⁊ ip
ſa in[q] transmigratōe ducta ē in
captiuitatē. Paruuli[r] eiꝰ eliſi
ſunt in capite oīū uiarū ⁊[s] ſuper
iclytos eiꝰ miſerūt ſortē ⁊[t] oēs
optimates eiꝰ ɔſtri ſunt ī ɔpe
dibꝰ. Et[u] tu ergo iebriaberis[x]
⁊ eris dſpecta: ⁊[y] queres tu au
xiliū ab inimico. Oēs[z] munitio
nes tue ſicut ficꝰ cū groſſis ſuiſ
ſi cōcuſſe fuerint cadēt in os co
medētis. Ecce[a] pplſ tuꝰ: mu
lieres ī medio tui. Inimicis tu
is ad apriōnem pādētur porte
terre tue: deuorabit[b] ignis ue
ctes tuos. Aquā[c] ꝓpter obſi
dionē hauri tibi: extrue muniti
ones tuas. Intra in lutū ⁊ cal
ca: ſubigēs tene laterē. Ibi co
medet te ignis pibꝰ[d] gladio de
uorabit[e] te ut bruchus. Congre
gare[f] ergo ut bruchus multiplica
re ut locuſta. Plures feciſti ne
gociationes tuas: q3 ſtelle ſunt
celi. Bruchus[g] expāſus ē: ⁊ auo
lauit. Cuſtodes[h] tui qſi locu
ſte: ⁊ puuli tui qſi locuſte locu
ſtarū: que[i] cōcidunt in[k] ſepibus
in die frigoris. Sol ortꝰ eſt ⁊ a
uolauerunt ⁊ nō eſt cognitꝰ lo
cus eaꝝ ubi fuerint. Dormita
uerunt[l] paſtores tui rex aſſur ſe
pelientur[m] principes tui. Latita
uit[n] populus tuus in montibus
⁊ non eſt qui congreget. Nō[o]
eſt obſcura contritio[p] tua: peſſi
ma[q] eſt plaga tua. Omnes[r] q
audierunt auditionē tuā com
preſſerūt[s] manꝰ ſuper te. Qr[t]
ſuper quē non tranſit malicia
tua ſemper.

Explicit Naum propheta.

Incipit ꝓlogus in Aba
chuc ꝓphetam.

q Quatuor[a] pro
phete in duo
decim prophe
tarū uolumine
cōtinentur e q
bus tres in principio lemma .i.
pondus titulum habent naum

deſtructio ſub metaphora locuſte. cū dicitur. f Cōgregare ⁊c. i. ſicut bruchꝰ ⁊ locuſta cōgregātur in maxīa multitudine. ita q̄tūcūq3 magnā multitudinē bellatoꝝ aggregaueriſ tibi: tn̄ nō poteriſ te defendere. iō ſubditur. g Bruchꝰ expā. eſt ⁊ auolauit. i. exercitꝰ tuus fugiet a facie chaldeoꝝ. h Cuſtodes tui quaſi lo. i. bellatores tui impotentes te cuſtodire.
i Que cōſidunt. i. ſimē ſedent.

k In ſepibꝰ. Modus eſt eñ locuſtaꝝ adueniēte frigore ſe in ſepibꝰ cōgregare. ⁊ ibi ſe occultare q̄tū pñt cōtra frigus ſ3 ſi ſuperueniat ortus ſolē anteq̄ ſint mortue ſtatī euolāt inde. ⁊ p hoc deſignaē metaphorice ꝙ aſſyrij timore nabuc. in fortalicijs cōgregarentē ⁊ poſtea extra terrā ſuā in captiuitatē ducerentē
l Dormitauerūt paſtores tui. i. cōſiliarij tui neſciētes cōſulere tibi.
m Sepelientur pri. tui. ſepultura aſini. Hiere. xxij. n Latitauit po. tuus in mōtibus. fugiēs ad loca inacceſſibilia equitibꝰ.
o Nō eſt obſcura. i. occulta. p Contritio tua. ſ. oībus manifeſta.
q Peſſima eſt plaga. q2 nullꝰ apponet remediū. iō ſubdiē.
r Oēs qui audierunt audi. tuā. i. malū veniens ſup te. qđ audietur vbiq3. s Cōpreſſerunt ma. ſuā ſu. te. i. magis ſtuduerūt aggrauare q̄ alleuiare. cuiꝰ cā ſubditur. t Qr ſu. quē nō tran. mali. tua ſemp q. d. nulli ſunt populi q̄ nō fuerūt a te afflicti ⁊ oppreſſi. ꝓpter qđ gaudent de tua oppſſione. in hoc etiā applaudentes iuſticie dei. q̄ eſt bñdictꝰ in ſecula ſeculoꝝ amen.

Additio.

In capitulo. iij. vbi dicitur in poſtilla. Sepelientur principes tui.
Vbi dicitē. Sepelientur pricipes tui. in hebꝰ. hr̄. Sepulti ſunt ſeu habitauerūt in ſepulcris pricipes tui. Et eſt ſenſus ꝙ principes erāt nō ſolū dormiētes. ſed q̄ſi mortui ſepulti qui nō pñt ſe iuuare.

Incipit expoſitio ꝓlogi in abachuc ꝓphetam.

Quatuor ꝓphete. In iſto ꝓlogo q̄dā tāgūtur q̄ referunē ad ꝓphiam. ⁊ quedā q̄ ptinēt ad ꝓpham. ⁊ prio tāguntur duo q̄ referūtur ad ꝓphetiā. ꝑmū eſt cōueniētia quarūdā aliaꝝ ꝓphiaꝝ cū iſta qđ notaē in principio. ſecūdū eſt cōueniētiū expeditionis differētia qđ notatur ibi. De naum ⁊c. Poſtmodū tangūtur ea q̄ ptinēt ad ꝓpham. ⁊ prio tangiē nois cōueniētia. ibi. Qui vel ex eo. ſcđo exprimiē cōueniētie cā. ibi. Nullus eñ tam audaci voce ⁊c. vbi quaſi inculpatur de blaſphemia cū dr̄. Vide q̄ temeraria vox ſit. Sed infra ꝟſus finē ꝓlogi excuſatur tertio notaē ꝙ ſpū ꝓphetico loquiē cū ꝓphetie intelligētia. ibi. Nec